

De balans

Activa

Lubbers & Co 1982-1989

Passiva

Ondernemingsklimaat

De Nederlandse economie verkeerde aan het begin van de jaren tachtig in een deplorabele toestand. Het 'no nonsense'-beleid van de kabinetten-Lubbers I en II heeft ertoe bijgedragen dat het vertrouwen in de economie is teruggekeerd. In tegenstelling tot de ondermaatsse prestaties aan het begin van het decennium komt de Nederlandse economie er nu in internationale vergelijkingen beter dan gemiddeld uit.

Werkgelegenheid

Sinds 1983 is de werkgelegenheid in ons land met ca. 500.000 personen gegroeid. Dat is aanzienlijk meer dan elders. De banengroei is natuurlijk in belangrijke mate te danken aan de gunstige internationale conjunctuur en de loonmatiging door de sociale partners, maar het kabinet heeft hier toch goed op ingespeeld. Het draagvlak van de economie is hierdoor belangrijk versterkt.

Financieringstekort

Het financieringstekort van de overheid is volgens plan verlaagd. De beheersbaarheid van de openbare financiën is duidelijk verbeterd. Hierdoor kan er op termijn een einde komen aan de stijging van de staatschuld en de daarmee gepaard gaande rentelasten die andere overheidsuitgaven verdringen.

Groei

De economie is bevrijd uit de stagnatie; er is weer groei. Ondernemers zijn vol optimisme, consumenten vol vertrouwen, beleggers zien het weer zitten, de dynamiek in de economie is teruggekeerd. Het gevaar dat Nederland niet zou kunnen meekomen in de vaart der volkeren is bezworen.

Harde gulden

Het beleid gericht op een sterke gulden heeft gezorgd voor een zeer lage inflatie en een lage rente. De internationale concurrentiepositie van Nederland is bijzonder sterk. Dat blijkt ook uit het vertrouwen dat buitenlandse beleggers hebben in de kracht van de Nederlandse economie.

Inkomens

Na de magere jaren aan het begin van dit decennium ziet de modale werknemer zijn koopkracht nu met 2 à 3% per jaar groeien. De vooruitzichten voor verdere inkomensverbetering zijn gunstig.

Oort

Toegegeven, de belastinghervorming had verder moeten gaan, maar er is toch een belangrijke vereenvoudiging bereikt. De belastingverlaging strookt met wat elders gebeurt en vormt een flinke impuls voor de economie.

Afschaffing WIR

Een mooi staaltje van overrompelingstaktiek om van dat kostbare, fraudegevoelige en ineffectieve steunverleningsinstrument af te komen.

Diversen

Alle kritiek op wat er mis gaat doet wel eens vergeten dat heel veel beleid bij de overheid wél vlot en wél doelmatig verloopt. En zo hoort het ook in een moderne welvaartsstaat.

Leefklimaat

De economie bloeit maar het milieu gaat ten gronde. Pas aan het eind van de rit heeft het kabinet het milieu ontdekt als politieke prioriteit van de eerste orde; vervolgens is het er niet in geslaagd een milieubeleid van de grond te krijgen. Het Nationale Milieubeleidsplan is ontwaard in gesteggel over individuele en collectieve lasten en vormde uiteindelijk zelfs de aanleiding voor de val van het kabinet.

Werkloosheid

De bestrijding van de werkloosheid was prioriteit nummer één van de kabinetten-Lubbers I en II, maar het belangrijkste wapenfeit dat zij op dit gebied hebben laten zien was het opschonen van het werklozenbestand. Daardoor verdween ongeveer een derde van de werklozen uit de kaartenbakken. Een beleid om extra banen voor langdurig werklozen te scheppen kwam echter nauwelijks van de grond.

Financieringstekort

Zeven jaar lang heeft alles in het teken gestaan van de vermindering van het financieringstekort. Dat heeft, vooral op sociaal en cultureel terrein, tot een afbraak van voorzieningen geleid. Met name voor de minst weerbare groepen in de samenleving is de kwaliteit van het bestaan wezenlijk aangetast.

Verdeling

De groei komt uitsluitend ten goede aan een beperkte groep. De winsten van het bedrijfsleven rijzen ten top, maar voor kleinere schoolklassen, verzorging van bejaarden en elementaire openbare voorzieningen is er geen geld. Aan de onderkant van de samenleving heerst nog armoede.

Overschot lopende rekening

Nederland heeft een permanent overschot op de lopende rekening van de betalingsbalans. Dat betekent niet alleen dat Nederland geen bijdrage levert tot het verminderen van de onevenwichtigheden in de wereld-economie, maar ook dat het zijn eigen binnenlandse groeiemogelijkheden niet volledig benut.

Uitkeringen

De uitkeringsgerechtigde heeft geen deel gehad aan de stijging van de welvaart. In het kader van de stelselherziening sociale zekerheid zijn de uitkeringen fors verlaagd; daarna zijn de uitkeringsniveaus bevroren.

Dekker

Zoveel als er in de gezondheidszorg overhoop is gehaald, zo weinig komt er tot dusver uit. Het gevaar is groot dat er van de beoogde kostenbesparing en efficiencyverbetering niets terecht komt.

Afslanking rijksoverheid

De kabinetten-Lubbers vormden geen uitzondering op de regel dat het gemakkelijker is in andermans dan in eigen vlees te snijden.

Diversen

RSV-affaire, paspoortaffaire, ABP-affaire, visserij-fraude, studiefinanciering. Dank u, kabinet, wij hebben genoten.

L. van der Geest